

CZU: 343.1

[https://doi.org/10.52277/1857-2405.2025.4\(75\).02](https://doi.org/10.52277/1857-2405.2025.4(75).02)

ASPECTE TEORETICE ȘI PRACTICE: DELIBERAREA, REDACTAREA ȘI PRONUȚAREA HOTĂRĂRIILOR JUDECĂTOREȘTI ÎN MATERIE PENALĂ

Ioan GÂRBULEȚ,

*dr., conf. univ.,
Universitatea „Dimitrie Cantemir”,
Tg. Mureș, România*
<https://orcid.org/0009-0006-4936-0981>

SUMAR

În cazul hotărârilor pronunțate pe fondul cauzei este necesară redactarea hotărârii înainte de pronunțarea acesteia, iar în privința celorlalte hotărâri pronunțate de instanțele penale, rezultatul deliberării instanței sau, după caz, judecătorului, indiferent de funcția judiciară pe care o exercită, se consemnează într-o minută.

În faza deliberării, un judecător nu poate fi înlocuit, indiferent care ar fi motivele acestei înlocuiri. Judecătorul care a închis dezbaterile, rămânând în pronunțare cu privire la soluția asupra fondului acțiunii penale, nu este obligat să ia parte la deliberare, să redacteze și să pronunțe hotărârea în ipoteza în care, ulterior închiderii dezbaterilor, a fost transferat, delegat, detașat sau, după caz, a promovat efectiv la instanța superioară, întrucât nu mai este judecător al instanței respective.

Hotărârea penală, fie că este definitivă sau nedefinitivă, se comunică în mod obligatoriu procurorului, părților, persoanei vătămate și, în cazul în care inculpatul este arestat - administrației locului de deținere. În cazul în care instanța a dispus amânarea aplicării pedepsei sau suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, hotărârea se comunică în mod obligatoriu serviciului de probațiune și, după caz, organului sau autorității competente să verifice respectarea obligațiilor dispuse de instanță.

Cuvinte-cheie: *deliberare, redactare, pronunțarea hotărârii judecătorești, hotărâri pronunțate pe fondul cauzei, termenul privind redactarea hotărârilor, comunicarea hotărârii.*

THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS: DELIBERATION, DRAWING AND PRONUȚING OF JUDICIAL DECISIONS IN CRIMINAL MATTERS

SUMMARY

In the case of decisions rendered on the merits of the case, it is necessary to draft the decision before its delivery, and with regard to other decisions rendered by criminal courts, the result of the deliberation of the court or, as the case may be, of the judge, regardless of the judicial function he exercises, is recorded in a minute.

During the deliberation phase, a judge cannot be replaced, regardless of the reasons for such replacement. The judge who closed the debates, remaining in the decision on the merits of the criminal action, is not obliged to take part in the deliberations, to draft and pronounce the decision in the event that, after the closing of the debates, he was transferred, delegated, seconded or, as the case may be, effectively promoted to a higher court, since he is no longer a judge of that court.

The criminal decision, whether final or non-final, is compulsorily communicated to the prosecutor, the parties, the injured person and, if the defendant is arrested - to the administration of the place of detention. If the court has ordered the postponement of the application of the sentence or the suspension of the execution of the sentence under supervision, the decision is compulsorily communicated to the probation service and, as the case may be, to the body or authority competent to verify compliance with the obligations ordered by the court.

Key-words: *deliberation, drafting, delivery of the court decision, decisions rendered on the merits of the case, deadline for drafting decisions, communication of the decision.*

1. Considerații generale

Deliberarea și hotărârea instanței este reglementată în Secțiunea a 2-a, Capitolul II, Titlul III din Partea specială a Codului de procedură penală.

Până la intrarea în vigoare a Legii nr. 130/2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (CPP) [7], se prevedea că deliberarea și pronunțarea hotărârii se fac, de regulă, în ședința în care au avut loc dezbaterile sau la o dată ulterioară, dar nu mai târziu de 15 zile de la închiderea dezbaterilor, iar hotărârea trebuie redactată în cel mult 30 de zile de la pronunțare de către unul dintre judecătorii care au participat la judecarea cauzei. După intrarea în vigoare a acestei legi, legiuitorul a renunțat la această formulare și a stabilit că deliberarea, redactarea și pronunțarea hotărârii se fac într-un termen de maximum 60 de zile de la închiderea dezbaterilor, iar în cazuri temeinic justificate, dacă deliberarea, redactarea și pronunțarea hotărârii nu pot avea loc în termenul dat, instanța poate amâna succesiv pronunțarea, fiecare amânare neputând depăși 30 de zile, însă, în toate cazurile, deliberarea, redactarea și pronunțarea hotărârii nu pot avea loc mai târziu de 120 de zile de la închiderea dezbaterilor.

Această modificare de optică a legiuitorului a avut loc ca urmare a Deciziei nr. 233 din 7 aprilie 2021 a Curții Constituționale, unde s-a reținut că pentru a se asigura în mod efectiv dreptul la un proces echitabil și garanțiile care se referă la înfăptuirea justiției, este necesar ca redactarea hotărârii judecătorești (motivarea în fapt și în drept) să aibă loc la data pronunțării, întrucât la acest moment procesual, ca rezultat al deliberării, se conturează considerentele ce conduc la soluție, redactarea acestora constituind doar un aspect tehnic de fixare, prin limbaj, a modului în care instanța a judecat, iar redactarea hotărârii judecătorești penale (motivarea în fapt și în drept) ulterior pronunțării minutei (soluției) dispuse în cauză lipsește persoana condamnată de garanțiile înfăptuirii actului de justiție, aduce atingere dreptului de acces la instanță și dreptului la un proces echitabil. Totodată, Curtea a constatat că punerea în executare a unei hotărâri judecătorești penale definitive, anterior motivării în fapt și în drept a acesteia, este contrară dispozițiilor constituționale și convenționale referitoare la libertatea individuală și siguranța persoanei și celor care consacră demnitatea umană și dreptatea, ca valori supreme ale statului de drept [2].

Așadar, în prezent, cu privire la hotărârile pronunțate pe fondul cauzei, este necesară redactarea hotărârii înainte de pronunțarea acesteia. În privința celorlalte hotărâri pronunțate de instanțele penale, nu se aplică această regulă, rezultatul deliberării instanței sau, după caz, judecătorului, indiferent de funcția judiciară pe care o exercită, se consemnează într-o minută.

2. Deliberarea

În limbajul comun prin deliberare se înțelege consfătuire, chibzuire, dezbateri, deliberație [5].

În limbaj juridic, prin deliberare se înțelege operațiunea în cadrul căreia membrii completului de judecată stabilesc soluția ce urmează să fie pronunțată cu privire la litigiul dintre părți [6].

Conform art. 392 CPP, la deliberare iau parte numai membrii completului în fața căruia a avut loc dezbaterile, iar aceștia deliberează în secret.

Completul de judecată deliberează mai întâi asupra chestiunilor de fapt și apoi asupra chestiunilor de drept. Astfel, deliberarea poartă asupra existenței faptei și vinovăției inculpatului, asupra stabilirii pedepsei, asupra stabilirii măsurii educative ori măsurii de siguranță, dacă este cazul să fie luată, precum și asupra deducerii duratei măsurilor preventive privative de libertate și a internării medicale. Totodată, completul de judecată deliberează și asupra reparării pagubei produse prin infracțiune, asupra măsurilor preventive și asigurătorii, a mijloacelor materiale de probă, a cheltuielilor judiciare, precum și asupra oricărei alte probleme privind justa soluționare a cauzei. În cazul deliberării, toți membrii completului de judecată au îndatorirea să își spună părerea asupra fiecărei chestiuni, iar președintele completului își spune părerea cel din urmă (art. 393 CPP).

Hotărârea judecătorească trebuie să fie rezultatul acordului membrilor completului de judecată asupra soluțiilor date chestiunilor supuse deliberării. Totuși, când unanimitatea nu poate fi întrunită, hotărârea se ia cu majoritate, iar motivarea opiniei separate este obligatorie. În cazul în care din deliberare rezultă mai mult decât două păreri, judecătorul care opinează pentru soluția cea mai severă trebuie să se alăture celei mai apropiate de părerea sa. În situația în care în cadrul completului de judecată nu se poate întruni majoritatea ori unanimitatea, judecarea cauzei se reia în complet de divergență (art. 394 CPP).

Având în vedere aceste considerații generale privind deliberarea, în practica judiciară se ridică următoarele întrebări: Poate fi înlocuit un judecător din complet după începerea deliberării? Judecătorul care a închis dezbaterile, rămânând în pronunțare cu privire la soluția asupra fondului acțiunii penale, este obligat să ia parte la deliberare, să redacteze și să pronunțe hotărârea în ipoteza în care, ulterior închiderii dezbaterilor, a fost transferat, delegat, detașat sau, după caz, a promovat efectiv la instanța superioară așa cum se întâmplă în procesul civil? Completul care deliberează, poate avea în vedere probe sau alte excepții depuse la dosar de procuror sau de părți după închiderea dezbaterilor? Cine este judecătorul competent să intre în completul de divergență în cazul în care nu se poate întruni majoritatea ori unanimitatea?

În continuare vom răspunde în detaliu la aceste chestiuni de drept, întrucât răspunsurile influențează, fie într-un sens, fie în alt sens, soluția ce urmează a fi pronunțată într-o anumită cauză.

2.1. Poate fi înlocuit un judecător din complet după începerea deliberării?

Răspunsul la această întrebare rezultă implicit din dispozițiile art. 391 alin. (1) CPP, „*La deliberare iau parte numai membrii completului în fața căruia a avut loc dezbateră*”.

Așadar, în faza deliberării, un judecător nu poate fi înlocuit, indiferent care sunt motivele acesteia: este internat în spital, se pensionează, promovează la o instanță superioară etc.

Textul de lege citat mai sus cuprinde o normă imperativă, prevăzând, pe de o parte, că toți judecătorii care au fost prezenți la dezbateră cauzei iau parte la deliberări, iar pe de altă parte, că numai aceștia deliberază, fiind astfel interzis altor persoane (procuror, grefier etc.) să interfereze în faza deliberării completului de judecată.

Mai mult, art. 354 alin. (2) și (3) CPP, prevăd în mod expres că „*completul de judecată trebuie să rămână același în tot cursul judecării cauzei. Când acest lucru nu este posibil, completul se poate schimba până la începerea dezbaterilor. După începerea dezbaterilor, orice schimbare intervenită în compunerea completului atrage reluarea dezbaterilor*”.

Deliberarea fiind o fază ulterioară dezbaterilor nu mai este posibilă înlocuirea judecătorilor care formează completul de judecată.

2.2. Judecătorul care a închis dezbaterile, rămânând în pronunțare cu privire la soluția asupra fondului acțiunii penale, este obligat să ia parte la deliberare, să redacteze și să pronunțe hotărârea în ipoteza în care, ulterior închiderii dezbaterilor, a fost transferat, delegat, detașat sau, după caz, a promovat efectiv la instanța superioară așa cum se întâmplă în procesul civil?

Cu privire la acest aspect, în practica judiciară s-au conturat două orientări. Într-o primă orientare jurisprudențială, judecătorii au dispus repunerea cauzelor pe rol, repartizarea lor altui complet de judecată și reluarea cercetării judecătorești fie în baza art. 123 alin. (3) și (4) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești [9], fie a art. 395 și art. 354 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Într-o a doua orientare jurisprudențială, majoritară, instanțele au reținut că, în cazul în care un membru al completului de judecată a promovat, a fost transferat sau a fost delegat la o altă instanță

după momentul rămânerii în pronunțare, judecătorul care a luat parte la judecată rămâne obligat să se pronunțe. În motivarea acestei soluții sunt invocate prevederile art. 395 alin. (3) teza I din Codul de procedură civilă combinat cu art. 2 alin. (2) din același cod. În plus, s-a mai arătat că în cuprinsul art. 392 alin. (1) din Codul de procedură penală, ce stabilește judecătorii care iau parte la deliberare, nu se stipulează condiția ca judecătorul să fie membru al aceluiași complet, nici condiția de a fi judecător al aceleiași instanțe în momentul deliberării, așa încât, dacă legiuitorul nu distinge, nici interpretul nu o poate face. Prin urmare, este suficient ca judecătorul să fi fost membru al completului la momentul dezbaterilor pentru a fi ținut să delibereze, să redacteze și să pronunțe hotărârea în cauză, chiar dacă între timp nu mai este judecător al instanței respective, cu excepția situației în care ar fi suspendat din funcție sau i-ar fi încetat calitatea de judecător.

Această chestiune de drept a fost tranșată de către instanța supremă prin intermediul unui recurs în interesul legii, care are caracter obligatoriu pentru toate instanțele judecătorești. Astfel, prin Decizia nr. 10/2025 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii [4] s-a stabilit că „*Judecătorul care a închis dezbaterile, rămânând în pronunțare cu privire la soluția asupra fondului acțiunii penale, nu este obligat să ia parte la deliberare, să redacteze și să pronunțe hotărârea în ipoteza în care, ulterior închiderii dezbaterilor, a fost transferat, delegat, detașat sau, după caz, a promovat efectiv la instanța superioară, întrucât nu mai este judecător al instanței respective*”.

În motivarea acestei decizii, în esență, s-a reținut că nu sunt incidente dispozițiile art. 395 alin. (3) teza I din Codul de procedură civilă prin raportare la dispozițiile art. 2 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în conformitate cu care „*judecătorul care a luat parte la judecată este ținut să se pronunțe, chiar dacă nu mai este judecător al instanței respective, cu excepția cazului în care, în condițiile legii, i-a încetat calitatea de judecător sau este suspendat din funcție (...)*”, întrucât Codul de procedură penală instituie reguli exprese, neechivoce pentru judecătorul care a participat la soluționarea unei cauze, iar aceste reguli impun ca acesta să funcționeze în mod efectiv la instanță la momentul deliberării, redactării și pronunțării hotărârii. În procesul civil speța este soluționată prin deliberare și pronunțarea minutei, spre deosebire de procesul penal unde se consideră că speța este soluționată prin deliberare, redactare și pronunțarea minutei. În materie procesual penală în cazurile în care se pronunță o hotărâre asupra temeiniciei acuzației penale, hotărârea se redactează integral anterior pronunțării. Transfe-

rarea, delegarea, detașarea sau, după caz, promovarea la instanța superioară a judecătorului care a luat parte la deliberări reprezintă o imposibilitate de a participa la deliberare, motivare și pronunțarea hotărârii, întrucât acesta nu mai este judecător în cadrul aceleiași instanțe. Dispozițiile art. 2 alin. (2) din Codul de procedură civilă își găsesc aplicabilitatea în măsura în care reglementările respective nu conțin dispoziții contrare și constituie dreptul comun în raport cu toate celelalte proceduri, câtă vreme nu poate fi identificată regula *specialia generalibus derogant*. Pentru situația ce face obiectul prezentei sesizări, Codul de procedură penală impune cerințe mai stricte decât Codul de procedură civilă în ceea ce privește deliberarea, redactarea și pronunțarea hotărârii, iar acestea sunt obligatorii și nerespectarea lor atrage nulitatea absolută în componenta ce ține de nelegalitatea compunerii completului de judecată [art. 281 alin. (1) lit. a) din CPP]. Prin natura sa, procesul penal presupune restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale (libertatea individuală, dreptul la apărare etc.), deci exigențele sunt mai riguroase, astfel că legiuitorul a dorit să asigure garanții sporite pentru legalitatea hotărârii penale, fiind esențial ca deliberarea și pronunțarea să fie făcute de același complet, în mod legal constituit, iar redactarea să reflecte ceea ce s-a decis efectiv de completul care a soluționat cauza. Prin promovarea efectivă la o instanță superioară, judecătorul nu mai are competență funcțională să judece la instanța de la care a plecat; nu poate participa la continuarea judecării în caz de repunere a cauzei pe rol și reluare a dezbaterilor, astfel că este necesară înlocuirea sa cu un alt judecător, iar în acest caz, potrivit art. 354 alin. (3) din Codul de procedură penală, cauza trebuie reluată de la zero (dezbaterile se reiau de la început).

2.3. Completul care deliberează poate avea în vedere probe sau excepții depuse la dosar de procuror, persoana vătămată sau de părți după închiderea dezbaterilor?

Potrivit art. 390 CPP, instanța poate cere părților, după închiderea dezbaterilor, să depună concluzii scrise, însă procurorul, persoana vătămată și părțile pot depune concluzii scrise, chiar dacă nu au fost cerute de instanță. Prin urmare, legiuitorul acordă posibilitatea participanților la procesul penal de a depune concluzii scrise după finalizarea dezbaterilor, însă acestea trebuie să se refere strict la obiectul cauzei și probatoriul administrat în cursul cercetării judecătorești

În cazul în care procurorul sau părțile depun la dosar probe sau invocă excepții care nu au fost puse în discuția părților și asupra cărora instanța nu s-a pronunțat, completul nu le poate avea în

vedere la deliberare întrucât sunt depuse în afara cadrului procesual. De altfel, potrivit art. 387 CPP, înainte de a declara terminată cercetarea judecătorească, președintele este obligat să întrebe procurorul, persoana vătămată și părțile dacă mai au de dat explicații ori de formulat cereri noi pentru completarea cercetării judecătorești, iar dacă nu s-au formulat cereri sau dacă cererile formulate au fost respinse ori dacă s-au efectuat completările cerute, președintele declară terminată cercetarea judecătorească și apoi se trece la o nouă fază, respectiv la dezbateri.

În cazul în care, completul de judecată apreciază că cele invocate de părți sau de procuror după încheierea dezbaterilor sunt demne de luat în seamă atunci are posibilitatea repunerii cauzei pe rol pentru reluarea cercetării judecătorești sau a dezbaterilor, în condițiile art. 395 CPP, însă în niciun caz nu poate avea în vedere o probă sau o excepție depusă în etapa deliberării și care nu a fost pusă în prealabil în discuția părților.

2.4. Cine este judecătorul competent să intre în completul de divergență în cazul în care nu se poate întruni majoritatea ori unanimitatea?

Potrivit art. 394 alin. (5) CPP, în situația în care în cadrul completului de judecată nu se poate întruni majoritatea ori unanimitatea, judecarea cauzei se reia în complet de divergență. Prin urmare, textul de lege citat dispune doar faptul că într-o astfel de situație, judecarea cauzei se reia în complet de divergență fără a indica cine face parte dintr-un asemenea complet. Totuși, răspunsul la această întrebare îl găsim în dispozițiile art. 110 alin. (9) din Regulamentul de ordin interioară al instanțelor judecătorești, care prevăd în mod expres că, „completul de divergență se constituie prin includerea în completul de judecată a judecătorului din planificarea de permanentă”. În acest context, trebuie să precizăm faptul că planificarea de permanentă se întocmește de președintele instanței pe baza propunerilor formulate de președinții de secție, ținându-se cont de completurile de judecată din care face parte judecătorul, având prioritate asigurarea timpului necesar studierii dosarelor, iar această planificare se face pentru fiecare zi.

3. Redactarea și semnarea hotărârii

Potrivit art. 406 CPP, hotărârea trebuie să fie redactată la momentul pronunțării în cazurile în care se pronunță una dintre soluțiile prin care se rezolvă acțiunea penală și acțiunea civilă, fiind redactată de membrii completului de judecată care au participat la soluționarea cauzei. În cazurile în care rezultatul deliberării se consemnează într-o minută, hotărârea se redactează de președinte sau

de către alt membru al completului de judecată desemnat de președinte în termen de cel mult 30 de zile de la pronunțarea minutei.

Prin urmare, conform textului de lege indicat mai sus, în cazul în care se pronunță o soluție pe fondul cauzei prin care se rezolvă acțiunea penală și acțiunea civilă, redactarea hotărârii are loc până la pronunțarea acesteia.

În toate celelalte cazuri, când se dispune, spre exemplu, asupra unei măsuri preventive sau se soluționează o cerere în cursul executării pedepsei, nu este necesară redactarea hotărârii până la pronunțare, în astfel de situații, rezultatul deliberării fiind consemnat într-o minută, iar hotărârea se redactează în termen de cel mult 30 de zile de la pronunțarea minutei.

Conform aceluiași text de lege indicat mai sus, hotărârea prin care se rezolvă acțiunea penală și acțiunea civilă se semnează de toți membrii completului și de grefier. În caz de împiedicare a grefierului, hotărârea se semnează de grefierul-șef, făcându-se mențiune pe hotărâre despre cauza care a determinat împiedicarea.

În cazurile în care rezultatul deliberării se consemnează într-o minută, se semnează de toți membrii completului de judecată și de grefier. Dispozitivul hotărârii trebuie să fie conform cu minuta, iar dacă vreunul dintre membrii completului de judecată este împiedicat să semneze, hotărârea se semnează în locul acestuia de președintele completului. Dacă și președintele completului este împiedicat a semna, hotărârea se semnează de președintele instanței. Când împiedicarea îl privește pe grefier, hotărârea se semnează de grefierul-șef, dar în toate cazurile se face mențiune pe hotărâre despre cauza care a determinat împiedicarea.

De asemenea, conform art. 406 alin. (5) CPP, hotărârea se redactează în două exemplare originale, dintre care unul se atașează la dosarul cauzei, iar celălalt se depune, spre conservare, la dosarul de hotărâri al instanței. Având în vedere aceste considerații generale privind redactarea hotărârii, în practica judiciară se ridică următoarele întrebări: care este natura termenului de redactare a hotărârii judecătorești?; ce se întâmplă cu judecătorul care nu redactează hotărârea în termenul legal?; produce efecte o hotărâre redactată care nu reflectă obiectul cauzei?

În continuare vom răspunde detaliat la aceste chestiuni de drept, întrucât ele influențează, fie într-un sens, fie în alt sens, soluția ce urmează a fi pronunțată.

3.1. Care este natura termenului de redactare a hotărârii judecătorești?

Termenul poate fi definit ca fiind intervalul de timp dinainte determinat de lege, înăuntrul căruia pot sau trebuie îndeplinite ori nu pot fi îndeplinite

unele acte și măsuri procesuale sau anumite acte procedurale [8, p. 969].

După efectele care le produc, termenele pot fi peremptorii, dilatorii și de recomandare. *Termenele peremptorii* sunt acele termene în interiorul cărora trebuie îndeplinită o activitate procesuală, iar neîndeplinirea lor conduce la *decăderea* din exercițiul dreptului. Spre exemplu, sunt termene peremptorii: termenul de 10 zile în care se poate face cerere de anulare sau de reducere a amenzii judiciare, potrivit art. 284 alin. (2) CPP; termenul de 20 de zile în care se poate face plângere, conform art. 339 alin. (4) CPP, împotriva actului prin care s-a dispus clasarea sau renunțarea la urmărire etc.

Termenele dilatorii sunt acele termene înăuntrul cărora este oprită îndeplinirea anumitor activități procesuale. Aceste termene se mai numesc *prohibitive*, întrucât ele constituie obstacole în calea îndeplinirii unor acte procesuale sau procedurale. Spre exemplu, un astfel de termen este intervalul de timp care desparte momentul pronunțării hotărârii de momentul rămânerii definitive a hotărârii judecătorești, întrucât numai după trecerea acestui termen poate fi pusă în executare hotărârea.

Termenele de recomandare sunt acele termene înăuntrul cărora se poate sau trebuie să se efectueze un act procesual sau procedural, fără însă ca neobservarea lor să fie de natură să atragă sancțiuni procesuale, însă nerespectarea lor poate atrage răspunderea disciplinară pentru organele judiciare.

Din interpretarea sistematică a dispozițiilor art. 391, art. 400 și art. 406 CPP, se poate concluziona că natura termenului privind redactarea hotărârilor judecătorești este **de recomandare**.

Prin urmare, în cazul în care judecătorul nu redactează hotărârea penală, indiferent de tipul ei, în termenul impus de către legiuitor, nu intervine nicio sancțiune procedurală, aceasta fiind valabilă și atunci când s-a depășit termenul de redactare.

3.2. Ce se întâmplă cu judecătorul care nu redactează hotărârea în termenul legal?

Așa cum arătam mai sus, hotărârea redactată cu depășirea termenului prevăzut de lege este valabilă și produce efecte juridice.

Prin urmare, chiar dacă hotărârea judecătorească redactată cu depășirea termenului prevăzut de lege produce efecte juridice depline, nerespectarea termenului de redactare de către judecător poate atrage răspunderea disciplinară a acestuia pentru comiterea abaterii disciplinare prevăzute de art. 271 lit. q) din Legea nr. 303/2022, respectiv neredactarea sau nesemnarea hotărârilor judecătorești sau a actelor judiciare ale procurorului, din motive imputabile, în termenele prevăzute de lege.

Poate fi angajată răspunderea penală a judecătorului pentru neredactarea în termen a hotărârilor judecătorești penale? În principiu, răspunsul este pozitiv, întrucât răspunderea disciplinară a judecătorului pentru astfel de fapte nu exclude, *de plano*, răspunderea penală.

Spre exemplu, într-o speță de dată recentă [1], parchetul a reținut în sarcina unui judecător de la Tribunalul București comiterea a patru infracțiuni de abuz în serviciu, prevăzute și pedepsite de art. 297 Cod penal raportat la art. 13² din Legea nr. 78/2000, comise cu intenție indirectă, reținându-se că, încălcându-și îndatorirea de serviciu de a redacta o sentință penală din anul 2020 în termenul prevăzut de lege, a împiedicat tragerea la răspundere penală, începând de la 1 septembrie 2020 și până în prezent, a patru inculpați condamnați pentru săvârșirea infracțiunii de tentativă la omor calificat, și care a cauzat o vătămare a drepturilor persoanelor vătămate la soluționarea cauzei cu celeritate și într-un termen rezonabil, drept prevăzut de art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și art. 20 din Constituția României.

3.3. Produce efecte o hotărâre redactată care nu reflectă obiectul cauzei?

Potrivit art. 371 CPP, „*Judecata se mărginește la faptele și la persoanele arătate în actul de sesizare a instanței*”. De asemenea, conform art. 328 alin. (1) CPP, „*rechizitoriul se limitează la fapta și persoana pentru care s-a efectuat urmărirea penală... (...)*”.

Așadar, conform textelor de lege citate mai sus, judecata se mărginește la fapta și la persoana cu privire la care a avut loc trimiterea în judecată și investirea instanței, astfel că și redactarea hotărârii trebuie să fie în concordanță cu obiectul judecății.

În situația în care hotărârea judecătorească penală se referă la alte fapte sau la alți inculpați care nu au format obiectul judecății aceasta este lovită de nulitate și prin urmare nu poate produce efecte juridice. Spre exemplu, nu poate fi condamnată o persoană care nu a fost trimisă în judecată sau nu pot fi acordate despăgubiri unei persoane care este străină de cauza respectivă și nu s-a constituit parte civilă.

4. Pronunțarea și comunicarea hotărârii

Potrivit art. 405 alin. (1) CPP, hotărârea se pronunță, după redactare, în ședință publică de către președinte sau de către alt membru al completului de judecată desemnat de președinte, asistat de grefier, care va citi dispozitivul hotărârii, sau se pronunță prin punerea acesteia la dispoziția părților, a persoanei vătămate și a procurorului, prin mijlocirea grefei instanței.

În cazurile în care rezultatul deliberării se consemnează într-o minută, deliberarea și pronunțarea hotărârii au loc în termen de cel mult 15 zile de la închiderea dezbaterilor, dacă legea nu prevede altfel. În cazuri temeinic justificate, dacă deliberarea și pronunțarea hotărârii nu pot avea loc în acest termen, instanța poate amâna pronunțarea o singură dată, pentru o durată de cel mult 15 zile. Președintele sau, după caz, alt membru al completului va pronunța minuta hotărârii sau se pronunță prin punerea acesteia la dispoziția părților, a persoanei vătămate și a procurorului, prin mijlocirea grefei instanței (art. 405 alin. (2) CPP).

Așadar, textul de lege citat mai sus oferă judecătorului două posibilități de pronunțare a hotărârii judecătorești în materie penală:

- pronunțarea, în ședință publică, de către președinte sau de către alt membru al completului de judecată desemnat de președinte, asistat de grefier, a dispozitivul hotărârii sau al minutei hotărârii;
- pronunțarea hotărârii, prin punerea acesteia la dispoziția părților, a persoanei vătămate și a procurorului, prin mijlocirea grefei instanței.

Alegerea uneia dintre cele două modalități de pronunțare a hotărârii judecătorești în materie penală, aparține judecătorului și nu impietează cu nimic hotărârea respectivă.

Cu privire la pronunțarea unei hotărâri judecătorești, în practica judiciară pot fi ridicate cel puțin două întrebări și anume: pot fi alese ambele moduri de pronunțare a hotărârii și ce se întâmplă în situația în care nu se consemnează nimic în hotărâre cu privire la pronunțarea unei hotărâri judecătorești?

4.1. Pot fi alese ambele moduri de pronunțare a hotărârii?

Referitor la această primă întrebare, în opinia noastră, acest lucru nu este posibil, întrucât din interpretarea sistematică și logică a art. 405 CPP, rezultă judecătorul poate să opteze pentru una din cele două modalități de pronunțare, iar pe de altă parte, în mod practic nici nu este posibil acest lucru. Spre exemplu, dacă s-a ales ca modalitate de pronunțare a hotărârii în ședință publică și se face în mod efectiv acest lucru, hotărârea este pronunțată din acel moment, astfel că punerea acesteia la dispoziția părților, a persoanei vătămate și a procurorului, prin mijlocirea grefei instanței nu mai poate avea loc, deoarece pronunțarea a fost făcută anterior. Aceeași concluzie se poate trage și în cazul în care se alege ca modalitate de pronunțare punerea acesteia la dispoziția părților, a persoanei vătămate și a procurorului, prin mijlocirea grefei instanței.

Conform art. 407 CPP, după pronunțare, o copie a hotărârii sau, după caz, a minutei se comunică procurorului, părților, persoanei vătămate și, în cazul în care inculpatul este arestat, administrației locului de deținere, în vederea exercitării căii de atac. În cazurile în care rezultatul deliberării se consemnează într-o minută, după redactarea hotărârii, aceasta se comunică procurorului, părților și persoanei vătămate în întregul său, iar în cazul în care părțile ori persoana vătămată nu înțeleg limba română, hotărârea sau, după caz, minuta se comunică acestora într-o limbă pe care o înțeleg. Dacă persoanele arătate mai sus se prezintă la pronunțarea făcută în ședință, înmânarea, la cerere, sub luare de dovadă, a hotărârii sau, după caz, a minutei se consideră comunicare. De asemenea, se consideră comunicare și înmânarea, sub luare de dovadă, a hotărârii sau, după caz, a minutei, prin mijlocirea grefei instanței. Totodată, în cazul în care instanța a dispus amânarea aplicării pedepsei sau suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, hotărârea se comunică serviciului de probațiune și, după caz, organului sau autorității competente să verifice respectarea obligațiilor dispuse de instanță.

Dispoziții asemănătoare sunt cuprinse și în art. 424 alin. (5) CPP, care reglementează comunicarea deciziei instanței de apel.

Prin urmare, hotărârea penală definitivă sau nedefinitivă, se comunică în mod obligatoriu procurorului, părților, persoanei vătămate și, în cazul în care inculpatul este arestat, administrației locului de deținere.

De asemenea, în cazul în care instanța a dispus amânarea aplicării pedepsei sau suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, hotărârea se comunică în mod obligatoriu serviciului de probațiune și, după caz, organului sau autorității competente să verifice respectarea obligațiilor dispuse de instanță.

4.2. Ce se întâmplă în situația în care nu se consemnează nimic în hotărâre cu privire la pronunțarea unei hotărâri judecătorești?

Cu privire la cea de-a doua întrebare, potrivit art. 404 alin 7 CPP, dispozitivul trebuie să cuprindă, între altele, indicarea datei în care hotărârea a fost pronunțată și a faptului că pronunțarea s-a făcut în ședință publică sau că pronunțarea s-a făcut printr-o altă modalitate prevăzută de lege.

În cazul în care acest aspect nu este indicat în hotărâre, ea este lovită de nulitate. În acest caz este vorba despre o nulitate relativă și nu despre o nulitate absolută.

Cu privire la acest aspect, instanța supremă s-a pronunțat cu privire la vechea reglementare [3], dar care este valabilă și în prezent, stabilind că dis-

pozitivul hotărârii trebuie să cuprindă mențiunea că pronunțarea acesteia s-a făcut în ședință publică, iar nerespectarea acestei cerințe atrage nulitatea hotărârii numai atunci când se dovedește că s-a adus o vătămare care nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluși act, iar anularea actului este necesară pentru aflarea adevărului și pentru justa soluționare a cauzei.

5. Concluzii

Având în vedere considerentele expuse mai sus, putem trage următoarele concluzii:

- în prezent, cu privire la hotărârile pronunțate pe fondul cauzei, este necesară redactarea hotărârii înainte de pronunțarea acesteia. În privința celorlalte hotărâri pronunțate de instanțele penale, nu se aplică această regulă, rezultatul deliberării instanței sau, după caz, judecătorului, indiferent de funcția judiciară pe care o exercită, se consemnează într-o minută;
- în faza deliberării, un judecător nu poate fi înlocuit, indiferent care sunt motivele, întrucât deliberarea, fiind o fază ulterioară dezbaterilor, nu mai este posibilă înlocuirea judecătorilor care formează completul de judecată;
- judecătorul care a închis dezbaterile, rămânând în pronunțare cu privire la soluția asupra fondului acțiunii penale, nu este obligat să ia parte la deliberare, să redacteze și să pronunțe hotărârea în ipoteza în care, ulterior închiderii dezbaterilor, a fost transferat, delegat, detașat sau, după caz, a promovat efectiv la instanța superioară, întrucât nu mai este judecător al instanței respective, nefiind incidente dispozițiile art. 395 alin. (3) teza I din Codul de procedură civilă prin raportare la dispozițiile art. 2 alin. (2) din Codul de procedură civilă;
- în cazul în care procurorul sau părțile depun la dosar probe sau invocă excepții care nu au fost puse în discuția părților și asupra căora instanța nu s-a pronunțat, completul nu le poate avea în vedere la deliberare întrucât sunt depuse în afara cadrului procesual, iar dacă acestea sunt demne de luat în seamă, atunci completul are posibilitatea repunerii cauzei pe rol pentru reluarea cercetării judecătorești sau a dezbaterilor;
- în situația în care în cadrul completului de judecată nu se poate întruni majoritatea ori unanimitatea, judecarea cauzei se reia în complet de divergență, care se constituie prin includerea în completul de judecată a judecătorului din planificarea de permanentă;

- hotărârea trebuie să fie redactată la momentul pronunțării în cazurile în care se pronunță una dintre soluțiile prin care se rezolvă acțiunea penală și/sau acțiunea civilă, fiind redactată de membrii completului de judecată care au participat la soluționarea cauzei. În cazurile în care rezultatul deliberării se consemnează într-o minută, hotărârea se redactează de președinte sau de către alt membru al completului de judecată desemnat de președinte în termen de cel mult 30 de zile de la pronunțarea minutei;
- natura termenului privind redactarea hotărârilor judecătorești este de recomandare, astfel că, în cazul în care judecătorul nu redactează hotărârea penală, indiferent de tipul ei, în termenul impus de către legiuitor, nu intervine nicio sancțiune procedurală, aceasta fiind valabilă și atunci când s-a depășit termenul de redactare;
- nerespectarea termenului de redactare de către judecător poate atrage răspunderea disciplinară a acestuia pentru comiterea abaterii disciplinare prevăzute de art. 271 lit. q) din Legea nr. 303/2022, respectiv neredactarea sau nesemnarea hotărârilor judecătorești sau a actelor judiciare ale procurorului, din motive imputabile, în termenele prevăzute de lege sau chiar răspunderea penală, în anumite situații;
- în situația în care hotărârea judecătorească penală se referă la alte fapte sau la alți inculpați, care nu au format obiectul judecății, aceasta este lovită de nulitate și, prin urmare, nu poate produce efecte juridice;
- pronunțarea hotărârii se poate face în ședință publică, de către președinte sau de către alt membru al completului de judecată desemnat de președinte, asistat de greșier sau prin punerea acesteia la dispoziția părților, a persoanei vătămate și a procurorului, prin mijlocirea greșierii instanței;
- dispozitivul hotărârii trebuie să cuprindă mențiunea cu privire la modul de pronunțare a acesteia, iar nerespectarea acestei cerințe atrage nulitatea hotărârii numai atunci când se dovedește că s-a adus o vătămare care nu poate fi înlăturată decât prin anularea acelui act, iar anularea actului este necesară pentru aflarea adevărului și pentru justa soluționare a cauzei;
- hotărârea penală, fie că este definitivă sau nedefinitivă, se comunică în mod obligatoriu procurorului, părților, persoanei vătămate și, în cazul în care inculpatul este arestat - administrației locului de deținere. În cazul în care instanța a dispus amânarea aplicării pedepsei sau suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, hotărârea se comunică în mod obligatoriu serviciului de probațiune și, după caz, organului sau autorității competente să verifice respectarea obligațiilor dispuse de instanță.

Referințe bibliografice

1. Busuioc V. Groază în Magistratură - Judecătoria Monica-Claudia Cipariu de la Tribunalul București a fost trimisă în judecată pentru abuz în serviciu. <https://www.luju.ro/groaza-in-magistratura-judecatoarea-monica-claudia-cipariu-de-la-tribunalul-bucuresti-a-fost-trimisa-in-judecata-pentru-abuz-in-serviciu-surse-cipariu-este-acuzata-ca-ar-tine-nemotivata-de-cinci-ani-o-sentinta-de-condamnare-pentru-omor-calificat-lasat-in> (vizitat 03.12.2025).
2. Decizia Curții Constituționale a României nr. 233 din 7 aprilie 2021 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 400 alin. (1), ale art. 405 alin. (2) și (3) și ale art. 406 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală. În: *Monitorul Oficial*, 2021, nr. 508.
3. Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. XXIV din 18 septembrie 2006, Secțiunile Unite. Dosar nr.12/2006. În: *Monitorul Oficial*, 2007, nr. 188.
4. Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 10/2025 din 23 iunie 2025, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii. Dosarul nr. 760/1/2025. În: *Monitorul Oficial*, 2025, nr. 848.
5. Dexonline. <https://dexonline.ro/definitie/deliberare> (vizitat 04.12.2025).
6. Dicționar juridic. <https://legeaz.net/dictionar-juridic/deliberare> (vizitat 04.12.2025).
7. Legea României nr. 130/2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală. În: *Monitorul Oficial*, 2021, nr. 493.
8. Mateuț Gh. *Procedura penală. Partea generală*. București: Universul Juridic, 2019. 1200 p.
9. Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești din 22 decembrie 2022. În: *Monitorul Oficial*, 2022, nr. 1.254 bis.